మాయ

జి.వి. కృష్ణరావు

ఎన్నడూ చిర్రున చీదిఎరుగని మా అత్తయ్య మంచం పట్టింది. ఇంట్లో గంటెడు గంజి కాసిపోసేవాళ్ళుకూడ కరువైపోయారు. నేను ఒక్కణ్ణేఅయితే అంత యిబ్బంది వుండేదికాదు. మా నాన్నగారు మూడుకాళ్ళ ముసలి. ఆయన కెప్పుడూ ఏదో ఒకటి ఆజీలుగా ఒక మనిషి అందిస్తూ వుండాలి. పైగా ముప్పూట తినే జీతగాడు–వ్యవసాయం.

చేతులు కాల్చుకోవలసివచ్చినా నాకు కష్టమనిపించలేదు. కాని మా అత్తయ్యదే పెద్ద చిక్కు. మంచంమీదకాలు కింద పెట్టనీయవద్దని డాక్టరు గట్టిగా చెప్పాడు పొయ్యి అసలే పనికిరాదన్నాడు. కాని ఆమె వింటేనా! మంచిమనిషిలా అన్ని సర్దుకోవాలని ఆమె తాపత్రయం. మొత్తుకొంటున్నా వినక పొయ్యిదగ్గరకు వచ్చేది నేను కోపంవచ్చి చెడామడా తిట్టేవాణ్ణి. ఏమిలాభం? తిట్లుదారిని తిట్లు పోయేవి. ఆమె తన అలవాటు ప్రకారం చేయడానికి ప్రయత్నించేది.

నా హృదయం జివ్వుమంది. ఇంత కాలం ఆమెచేత అడ్డమైన చాకిరి చేయించుకొన్నాము తీరా నేడు మూలబడితే గుక్కెడు మందిప్పించలేక పోయామన్న సంగతి తెలిసివచ్చి నిలువునా కుంగిపోయాను. అయినా ఏమిచేయను? పంట మీద కాస్తో కూస్తో వస్తూవుంటే గుడ్డా

గోసె, వ్యవసాయం ఖర్చులు వెళ్ళమారుతున్నాయి. ఇకపోతే అప్పు తేవాలి. తెచ్చినా తీర్చేది ఎలా? మనస్సు గింజులాటలోపడ్డది.

మా అత్తయ్యపరిస్థితి మరీ అధ్వాన్నం కాసాగింది గడియసేపైనా కూర్చోటంలేదు. పంచింట్లోకి తూర్పింట్లోకి తిరిగింది తిరిగినట్టుగా వుంటూవుంది డాక్టరు చెప్పినట్లు హాస్పిటల్‌కు ఎంత తొందరగా తీసుకెళ్ళితే అంత మంచిదనిపించింది. అసలు ఇల్లువదలితేగాని ఆమె ఒక ప్రక్కన కూర్చోదు.

కాబట్టి ఊరికి తొందరగా బయలుదేరాలిసిందే కాని డబ్బు ఎవరిని అడిగేట్టు? అడిగితే మర్యాద దక్కాలికదా? అవతల ప్రాణంమీదికి వచ్చినప్పుడు మాట వెలితి అవుకుందేమోని కించపడవ మేమిటి? అసలు అంత జంకవలసిన పనేముంది. దేశంలో డబ్బుకు కరువులేదు. ఎవరైనా నాకు అప్పు ఇవ్వటానికి వెనకాడవలసిన పనిలేదు. ఆ ధైర్యంతో నేను నరసయ్యగారింటికి వెళ్లాను.

నరసయ్యగారు ఒక విచిత్ర వ్యక్తేనని చెప్పాలి. ఆయన ఇరవైవేలదాక వడ్డీకి తిప్పుతున్నా ఒకసారికూడా కోర్టు కెక్కినవాడు కాడు. ఆయన డబ్బు మహత్యమేమో కాని కొంపలు నిలువున కూలిపోతున్నా అప్పులవాళ్ళు ఆయన డబ్బుమాత్రం ఇణాలు పైసలతోసహా కట్టిపోయేవాళ్లు బాకీదార్లను ఎన్నడూ ఒత్తిడిపెట్టినట్లుకూడా వినలేదు అసలు ఈ ప్రపంచమంటేనే ఆయనకు అంత విరక్తి అట. అంత వేదాంతి, జ్ఞాని చుట్టుపట్లలో లేరని అనుకొంటూవుంటే విన్నాను నాకుమాత్రం ఆయనతో గాఢ పరిచయం లేదు కాకపోతే రెండుమూడు సార్లు లైబ్రరీవద్ద చూచాను.

నేను వెళ్ళగానే తూర్పింట్లో బల్లమీద కూర్చోమని, నరసయ్యగారు ఉత్తరీయపు మడత బజానవేసుకొని నాకు ఎదురుగా ప్రక్కన ఉన్న స్తంభానికాను కొని చతికిలబడి,

"ఏమి అబ్బాయి. మీ నాన్న తిరుగుతున్నాడా?'' అన్నాడు.

"తిరుగుతూనే వున్నాడండీ."

"సాయంకాలం లైబ్రరీ అరుగువద్దకు వచ్చి కాసేపు కూచుని పోతుండేవాడు. నాలుగు రోజులనుంచి కనిపించకపోతే ఒంట్లో సుస్తీచేసిందేమోనని అడుగుతున్నాను."

"ఆయనకు బాగానే ఉంది. కాని మా మేనత్త మంచం పట్టింది ఇంట్లో గిద్దెడు గింజలు కాసిపోసేవాళ్లు లేరు నానా యిబ్బందిగా ఉంది."

"అయ్యో పాపం! ఎంతకష్టం! అన్నీ ఉంటేనే సంసారం నరకం. వేళకు నాలుగు మెతుకులు పెట్టేవాళ్లలేక ఇంట్లో పడకవేస్తే ఇక చెప్పాలి? అందుకనే అన్నారు, "సంసారం సాగరం దుఃఖ" మని ఏదో ఇలాగే కష్టాలు వస్తుంటాయి

పోతుంటాయి. ఇలాంటి అనిత్యమైన యీ ప్రపంచం, ఈ జీవితం నిత్యమనీ సుఖమనీ అనుకోవటంకన్నా తెలివి తక్కువతనం మరేమీలేదు అయితే మరి మీ చెల్లెలికోసం కబురంపించక పోయారా?''

"అదిమాత్రం వచ్చి ఏమిచేస్తుంది. పైగా కంచెంతకాపురం అదీని. వచ్చి నాలుగు నెల్లపాటు ఉండాలంటే పడు తుందా?"

"ఇంట్లో గిద్దెడుగింజలు పొంగించే వాళ్లు లేకపోతే ఎలా?''

"ఏదో మా తిప్పలు మేముపడతాము. కాని మా అత్తయ్యదే చిక్కు వచ్చింది."

''ఏమి?''

"డాక్టర్ ఆమెను మదనపల్లి తీసు కెళ్ళమన్నాడు."

''డాక్టర్లకేం బాబు, మాటేగద చెప్ప టం; చెప్పివేస్తారు. అది పడుతుందా లేదా, రోగికి తాహతుందా లేదా అని ఆలోచిస్తారా? వాళ్లు చెప్పినట్లు చేసేటప్ప టికి మనతాడు తెగుతుంది. మనఊళ్ళో ఆచారులకి చూపించకపోయారా?"

"ఏ యితర రోగాలైతే అనుకోవచ్చు. క్షయవంటి రోగాల విషయంలో వాళ్ళు చెప్పినట్లు చెయ్యక తప్పదు."

''మనసు నిలుపుకోలేక ఏదో అను కుంటాముకాని, డాక్టర్లు దేవుళ్ళా? ఏ నిమి షానికిఏమౌతుందో ఎవరు చెప్పగలరు? ఆ గడియవస్తే, డాక్టరు కాదుకదా బ్రహ్మదేవుడైనా ప్రాణం నిలబెట్టలేడు బ్రతికేవాళ్లు ఎక్కడున్నా బ్రతుకుతారు, చచ్చేవాళ్లు, అమృతం తాగినా చస్తారు. జననమరణాలు అనంత ప్రవాహాలు ఎక్కడనుంచి ఎందుకు బయలుదేరు తున్నామో ఆలోచిస్తే విచిత్రంగా ఉంటుంది "

నేను ఇక ఏమి మాట్లాడను? డబ్బు అడగటానికి నోరు రాలా, కాని అత్తయ్య ఆయాసం జ్ఞాపకంవచ్చి సాహసించి అన్నాను.

''మీరు చెప్పింది ముమ్మాటికి నిజం. అయినా మానవుడు తన ప్రయత్నమేదో తాను చేయాలికదా? మా అత్తయ్యను మదనపల్లి తీసుకెళ్ళాలి. రెండు వంద లుంటే ఇప్పించండి. రేపు జనవరిలో ఇస్తాను."

''దానికేం తీసుకెళ్లు. డబ్బు ఇవ్వబడు తుందని ఇలా అంటున్నా ననుకునేవు సందర్భం వచ్చిందికాబట్టి చెబుతున్నాను. అయినా నువ్వు చిన్నవాడివా చితక వాడివా? ఎందుకు చెబుతున్నానో నీకు తెలియదటలే," అంటూ లోపలికి వెళ్ళాడు.

అప్పటిదాకా మాట తీసివేస్తాడేమో నన్న ఆతురత కాస్త పోయి మనస్సు కుదుటపడ్డది. ఎందుకో ఆలోచన పోయింది. ఆయన ఎందుకు ఇలా అంటు న్నాడు? నాకు మాత్రం ఏమీ పాలుపో లేదు. ప్రపంచంలో అనేక రకాల వ్యక్తు

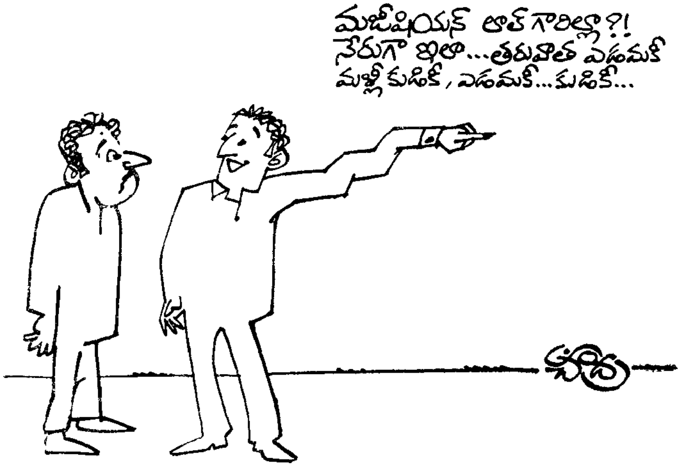

లుంటారు. అనేక సిద్ధాంతా లుంటాయి. అలా ఉన్నంత మాత్రాన వచ్చే నష్ట మేమిటి? మానవత్వం అనేది చావకుండా తోటివాడికి ఇబ్బంది వచ్చినప్పుడు కాస్త ఆదుకొంటూవుంటే అంతకన్నా కావల సింది ఏముంది?

నరసయ్యగారికి నోటు వ్రాసియిచ్చి డబ్బుతీసుకొన్నాను "మీ మేనత్తవెంట నీవేగా వెళ్ళేది? ఆసుపత్రిలో చేర్చిన తరువాత ఆమె ఆరోగ్యం ఎలావుంది కాస్త వ్రాస్తూవుండు,'' అని నేను వెళ్ళే టప్పుడు ఒకటికి రెండుసార్లు చెప్పాడు.

ఇలాంటి వ్యక్తినిగూర్చి అనుమానించి నందుకు నాకు నేనే ఎంతో నొచ్చు కున్నాను ఆయన నిర్లిప్తత, సానుభూతి నన్ను విస్మయపరిచాయి. మాటలనుబట్టి హృదయాలను కొలవటమంత తెలివి తక్కువపని లేదని నిశ్చయించు కున్నాను.

ఇంటివద్ద చేయవలసిన ఏర్పాట్లుచేసి మా అత్తయ్యను మదనపల్లి తీసుకువెళ్ళి హాస్పిటల్లో చేర్పించాను. ఇంతలో నరసయ్యగారి దగ్గర నుంచి ఉత్తరం వచ్చింది. ''మీ అత్తయ్య ఆరోగ్యం ఏలావుంది? కాస్త ఉసులుచిక్కిందా? అశ్రద్ధచేయక అక్కడి విశేషాలు వ్రాయ వలసింది," అని ఆయన వ్రాశాడు.

ఆ ఉత్తరం చూడగానే నాకు నేనే సిగ్గుపడ్డాను. ఏదో మాటవరసకుఉత్తరం వ్రాయమన్నాడే కాని మా యోగ క్షేమాలు తెలుసుకోవాలని అంత ఉత్సాహపడున్నా డనుకోలేదు. ప్రపం చమే మిథ్య అని విశ్వసించేవారికి యోగక్షేమాలు కావలసివస్తాయని ఎలా అనుకొనేది?

వెంటనే ఉత్తరం వ్రాయటం అవ సరం. మా అత్తయ్యకు ఎలా వుందో వ్రాసినంతమాత్రాన చాలదు. ఆయన,

ఆయన కుటుంబం యోగక్షేమాలు తెలుప వలసిందని కోరటం న్యాయం; విధ్యుక్త ధర్మం కూడా. అయితే ఊళ్ళో ఎవరి సంగతీ నాకు తెలియదు, తెలుసుకోవాలని కూడా ఎప్పుడూ ప్రయత్నించ లేదు. ఊరి స్థితిగతులనుబట్టి కొంచెం పెడగాఉండటం మంచిదనిపించి అలా చేశాను. నరసయ్యగారికి ఉత్తరం వ్రాస్తూ ఎవరి యోగక్షేమాలను తెలుపవలసిందని కోరేది?

వెంటనే మా నాన్నాగారికి నరసయ్యగారి కుటుంబం సంగతి సాధ్యమైనంత త్వరలో వ్రాయవలసిందని వ్రాశాను. ఆయన ఏ గుణంలో ఉన్నాడో వెంటనే జవాబు ఇచ్చాడు.

నరసయ్యగారికి ఒక్కడే కొడుకు. పేరు విద్యారణ్యులు. వేదాంత శిరోమణికి తిరుపతి కలాశాలలోనో, మరెక్కడో చదువుతున్నాడట విద్యారణ్యులుకి కొడుకట. వయస్సు తొమ్మిది మాసాలట. ఆ పిల్లవాడు బంగారపు బొమ్మ. తల్లి, పిల్లవాడు నరసయ్యగారివద్దనే ఉంటున్నారట

మా నాన్నగారి దగ్గరనుంచి ఉత్తరం రాగానే నరసయ్యగారికి జవాబు వ్రాస్తూ, ''బసమార్చటంవల్ల ఉత్తరం ఆలస్యంగా చేరింది. అందువల్ల జవాబు ఆలస్యంగా వ్రాస్తున్నాను. మా మేనత్తకు ప్రక్క టెముకలు రెండు తీసివేయాలంటున్నారు ఆమీద ఎలావుంటుందో? మీరు చెప్పినట్టు మా లిఖితం మంచిదై ఆమెకు ఆయువు వుంటే బ్రతుకుతుంది. మీ ఆరోగ్యం బాగానేవుంది. కదూ? బేబీ శంకరం ఇంట్లోకి దొడ్లోకి పాకాడుకుంటూపోయి ఆడుకుంటున్నాడుగా. విద్యారణ్యులు ఇంటికి ఎప్పుడువస్తాడు?'' అని వ్రాశాను.

ఈ ఉత్తరం వ్రాసిన ఇరవై రోజులకు కూడా సమాధానం రాలేదు. నాకు ఆశ్చర్యంకలిగింది. ఆయన ఊళ్లోనన్నా లేకపోవాలి, మరేమన్నా అవాంతరం వచ్చి ఉండాలి. నాకు ఆ విషయమై దీర్ఘంగా ఆలోచించటానికి వీలులేకపోయింది. మా స్థితి నానాటికి అధ్వాన్నంగా ఉంది. ఒకరోజు రాత్రితో ఆమెనుగూర్చి బాధపడవలసిన అవస్థ తీరిపోయింది.

మరునాడే శవాన్ని తీసుకొని మా వూరు బయలుదేరి వచ్చేశాను. అత్తయ్య ఎటుతిరిగి పోయిందికాబట్టి ఆలోచించ వలసిన పనిలేదు. ఉన్నా ప్రయోజనం లేదు పోతే బాకీమాత్రం అలాగే నిల బడిఉంది

ఇంట్లో ఎద్దడులు సర్దుకొని ఒక రోజున నరసయ్యగారి సంగతి ఆరా తీశాను. కొద్దిరోజుల క్రితమే ఆయన మనుమడు బావిలోపడి మరణించాడని తెలిసింది. పారుకాడుతూ పోయిపడ్డాడో, లేక విరోధులే పడేశారో తెలియదట. తెల్లవారిచూస్తే వారి పెరటిబావిలో బేబీ శంకరం తేలిఉన్నాడట.

పాపం నరసయ్యగారికి ఎంత కష్టం

వచ్చింది! పోయి ఒకసారి ఆయనను పలకరించివద్దామనిపించింది. నేను వెళ్లే సరికి ఆయన తూర్పింట్లో దిగాలుపడి బల్లమీద కూర్చుని ఉన్నాడు. నేను వెళ్ళగానే ఆయన ఒక పక్కకు జరిగి కూర్చోమని సంజ్ఞచేశాడు. కూర్చున్న తరువాత, "ఎప్పుడొచ్చావు, మీ అత్తకు ఎలావుంది?" అని అడిగాడు.

నేను కన్నీళ్లపర్యంత మయ్యాను "తెలియక అడిగాను బాబు. ఏడవకు. ఆమె పోయినసంగతి తెలీదు ఏ నిమిషాన ఏమి జరుగుతుందో ఎవరు చెప్పగలరు? మా శంకరం సంగతే చూడు. ఇలా జరుగుతుందని కలలోనైనా నేనను కోలేదు. ఓ దైవజ్ఞుడు చెప్పాడు ఏ నలిముతక ఈడవలసిందే తప్ప ఆ పిల్లవానికి వచ్చిన ఫరవా ఏమీలేదన్నాడు. నేను ఎంతో సంతోషించాను. కొడుకూ మనమళ్ళ చేతిమీదుగా వెళ్ళమారిపోతానని ఉబ్బిపోయాను. చూడు యేమి జరిగిందో, అదంతా మాయ," అని ఆయన నిట్టూర్చాడు.

"పిల్లవాడు ఎలా బావిలోపడ్డట్టు?"

"ఏమని చెప్పేది. దొంగలు ఆపని చేశారందామా బంగారు మొలతాడు, పులిగోరు, చేతిమురుగులు అలాగే ఉన్నాయి. నాకు శత్రువులు నువ్వు ఎరక్కుండా ఎవరున్నారుగనక? ఇంతకూ వాడికర్మ, మాకర్మ అలా నెట్టుకువచ్చింది."

"బావి ఎక్కడ?"

"వెనక పెరట్లో ఉంది. నాకు కాళ్లు కూడా రావటంలేదు, వచ్చి చూపిద్దామంటె."

"నేనే వెళ్ళి చూసివస్తాను లెండి." అని వెళ్ళి చూచాను. బావిబొడ్డు ముప్పాతిక ఎత్తుకుంది. నేను తిరిగివచ్చి "శంకరానికి ఎన్నో ఏడు?" అని అడిగాను.

"ఏళ్ళా! తొమ్మిది మాసాలుకూడా సరిగా నిండలేదు. చావుకోసమే కామాలు గుమ్మటంలాగా ఎదిగివచ్చాడు."

"అంతా మాయ!" అన్నాను.

"ఏమి మాయ అంటావు?" మొగం ఇంతచేసుకొని అడిగాడు.

"మాయ అనిర్వచనీయ మనికదా చెప్తలంటారు." అని నేను వెంటనే బయటికి వచ్చేశాను

మరునటిరోజునే పైకం అవసరంగా వుందని నరసయ్యగారు నాకు కబురు చేశారు.